STUDIA ZRODŁOZNAWCZE

Commentationes

XXI

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE XXI

COMMENTATIONES

IXX

WARSZAWA—POZNAŃ 1976 PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

POLSKA AKADEMIA NAUK INSTYTUT HISTORII

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

XXI

WARSZAWA – POZNAŃ 1976 PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

KOMITET REDAKCYJNY

Aleksander Gieysztor, Ireneusz Ihnatowicz, Ryszard Kiersnowski, Brygida Kürbis, Gerard Labuda, Ryszard Walczak (sekretarz)

Adresy Redakcji:

ul. Marchlewskiego 126, 61-874 Poznań tel. 511-91 w. 16 i 17 (Instytut Historii UAM) ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-325 Warszawa tel. 619-88 (Instytut Historyczny UW)

> Adres dla korespondencji (sekretariat): ul. Zwierzyniecka 20/Ip., 60-814 Poznań tel. 555-44 w. 4 (Instytut Historii PAN)

Rocznik poświęcony naukom pomocniczym historii oraz źródłoznawstwu polskiemu i powszechnemu

Tom XXI przygotowany w latach 1974-1975

PRINTED IN POLAND

Okładkę i obwolutę projektował Tadeusz Chlebowski

1976 K.406.

Na obwolucie postać Filozofii z rysunku "Boecjusz z Filozofią" w rękopisie München, Bayerische Staatsbibliothek, Clm 2599, fol. 2315

SPIS RZECZY

Artykuły i rozprawy

Stanisław Piekarczyk, Poznanie a wartości. Z metodologicznych deliberacji nad historią kultury intelektualnej Konstanty Jażdżewski, Dzieła kaligraficzne mnicha Jakuba, kopisty skryptorium cysterskiego w Lubiążu z pierwszej	1
ćwierci XIII wieku	19
Paulina Ratkowska, Boecjusz in bivio. Uwagi o kilku miniaturach romańskich z De Consolatione Philosophiae	45
Franciszka Ramotowska, Uwagi o księgach kancelaryjnych i archiwalnych urzędów polskich i rosyjskich XIX wieku	63
Deperdita	
Zbigniew Perzanowski, Rękopisy Księgi brackiej i Nekrologu opactwa lubińskiego	7 9
Dyskusje i przeglądy	
Bogdan Bolz, Palimpsesty oraz metody badań nad nimi	85
Witold Maisel, Drzwi gnieźnieńskie z perspektywy archeologii prawniczej	97
Piotr Pacewicz, 'Innovatio' w średniowiecznej świadomości społecznej	103
Daniel Tollet, Rzeczpospolita XVI i XVII wieku w oczach rodu Godefroy – historiografów królów Francji	111
Jan Władysław Woś, Rzymianin Giovanni Paolo Mucante o Polsce w końcu XVI wieku	119
Ludomir Bieńkowski, Archiwum Nuncjatury Warszawskiej	125
Wiktor I. Rutenburg, Źródła przechowywane w Archiwum Leningradzkiego Oddziału Instytutu Historii (LOII) Akademii Nauk ZSRR	135
Artykuły recenzyjne i recenzje	
O najdawniejszych mapach państwa moskiewskiego [Б. А. Рыбаков, Русские карты Московии XV — начала	
XVI века, Москва 1974] (Stanisław Alexandrowicz)	145
Thomas Cantzouw Szundensis – restitutus. Odnalezienie ostatecznej redakcji autorskiej [J. Petersohn, Die dritte	
hochdeutsche Fassung von Kantzows Pommerscher Chronik, Baltische Studien NF 59 (1973)] (Ryszard Walczak)	153
Ku źródłowym podstawom w nauczaniu historii w Polsce XIX wieku [J. Maternicki, Dydaktyka historii w Polsce	15
1773-1918, Warszawa 1974] (Marceli Kosman)	155
J. Le Goff, Les mentalités: une histoire ambiguë, [w:] Faire de l'histoire [t. III], Paris 1974 (Miroslaw Makowski)	158
Historia nauki polskiej, pod red. B. Suchodolskiego, t. VI, Dokumentacja bio-bibliograficzna, indeks biograficzny tomu I i II. Opr. L. Hajdukiewicz. Wrocław — Warszawa — Kraków — Gdańsk 1974 (Gerard Labuda)	160
T. Słowikowski, Joachim Lelewel – krytyk i autor podręczników historii, Warszawa 1974 (Gerard Labdad)	161
Glossar zur frühmittelalterlichen Geschichte im östlichen Europa. Hrsg. v. J. Ferluga, M. Hellmann, H. Ludat,	
Redaktion N. Otto[od z. 2], D. Wojtecki. Ser. A: Lateinische Namen bis 900. Lfg. 1-3 (Einleitung, Abkürzun-	
gen 11. Siglenverzeichnisse, Aha-Antes) Wieshaden 1973–1974 (Ferzy Strzelczyk)	163

VI Spis rzeczy

Materialien zu einer slawistischen Bibliographie. Arbeiten der in Österreich, der Schweiz und der Bundesrepublik Deutschland tätigen Slawisten (1945–1963). Zsgest. v. I. Mahnken u. K. H. Pollok. München 1963; Materialien zu einer slavistischen Bibliographie. Arbeiten der in Österreich, der Schweiz und der Bundesrepublik Deutschland tätigen Slavisten (1963–1973). Zsgest. v. E. Kaiser u. A. Höcherl. München 1973; Bibliografia polskich prac z zakresu slawistyki. Praca zbior. pod red. J. Czachowskiej i J. Puzyniny, t. I-II,	165
Warszawa 1973 (Jerzy Strzelczyk) Polonica w średniowiecznych rękopisach bibliotek niemieckich: Aschaffenburg, Augsburg, Bamberg, Eichstätt, Harburg, Moguncja, Norymberga. Opr. Z. Włodek. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1974 (Jacek Wiesiolowski)	165 166
Guida delle fonti per la storia dell'America Latina negli archivi della Santa Sede e negli archivi ecclesiastici d'Italia. A cura di Lajos Pásztor. Città del Vaticano 1970 (Teresa Zdziech)	168
1974 (Bogusław Ratusiński)	170
1974 (Gerard Labuda, Bogdan Bolz)	171
Berlin 1972 (Brygida Kürbis, Alicja Karlowska-Kamzowa)	173
w Toruniu 77 (1972, wyd. 1974) (Maria Bogucka)	176
wska-Kurasiowa i M. Woźniakowa, Warszawa 1975 (Antoni Gąsiorowski)	177
1972 (Eugeniusz Wiśniowski)	178
i 1970 (Marceli Kosman)	180
Documenta ex Archivo Regiomontano ad Poloniam spectantia. Ed. C. Lanckorońska, I-III pars. Elementa ad fontium editiones, vol. XXX-XXXII. Romae 1973, 1974 (Poguslaw Ratusiński)	183
P. Rabikauskas, Cancellaria Apostolica (In eius memoriam: saec. XI — die 31 martii 1973), [w:] Periodica de re morali, canonica, liturgica 63 (1974); tenże, Abbreviatori della Cancelleria Pontificia nella prima metà del secolo XIV, Annali della Scuola speciale per archivisti e bibliotecari dell'Università di Roma 12 (1972 wyd. 1973)	
(Aleksander Gizysztor)	185
przetł., wstępem i przyp. op. J. Bielawski. [b. m.] 1975 (Jerzy Hauziński)	186
nań 1974 (Maria Bogucka)	187
[Warszawa 1974] (Władysław A. Serczyk)	189
С. П. Луппов, Книга в России в первой четверти XVIII века. Ленинград 1973 (Artur Kijas)	190 191
R. Mellinkoff, Riding backwards: Theme of humiliation and symbol of evil, Viator — Medieval and Renaissance Studies 4 (1973) (Grażyna Gajewska)	191
D. A. Bullough, Games people played: Drama and ritual as propaganda in medieval Europe. Transactions of the Royal Historical Society, Fifth Ser. 24 (1974) (Witold Jažwiński)	194
D. Gonthier, C. Le Bas, Analyse socio-économique de quelques recueils de miracles dans la Normandie du XI ^e au XIII ^e siècle, Annales de Normandie 24 (1974) (Elzbieta Wilamowska)	195
C. И. Селешников, История календаря и хронология, Изд. 2, Москва 1972; S. I. Selešnikow, Človek a čas, Praha 1974 (Urszula Zgorzelska)	197
J. Kollmann, Zavedení gregoríanského kalendáře v českých zemích, Sborník archivních prací 24 (1974) (Barbara Trelińska)	198
T. Dunin-Wasowicz, Zmiany w topografii osadnictwa wielkich dolin na Niżu Środkowoeuropejskim w XIII wieku. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1974 (Aleksander Gievsztor)	199

Spis rzeczy VII

op. M. Pelczar. Warszawa – Poznań 1974 (Ryszard Walczak)	201
Zapiski krytyczne i sprawozdania	
Grundlagen des Studiums der Geschichte. Eine Einführung v. E. Boshof, K. Düwell, H. Kloft, Redaktion	
G. J. Henz. Köln-Wien 1973 (G. L.)	203
J. Starnawski, Edytorstwo naukowe w trzydziestoleciu 1944-1974, Ruch Literacki 15 (1974) (G. L.) V. L. Bullough, S. Lusignan, T. H. Ohlgren, Computers and the medievalist, Speculum 49 (1974) (R. M.)	203 204
Computers and Medieval Data Processing 3 (1973); 4 (1974) (R. M.)	204
M. Kudělka, Z. Šimeček a kolektiv, Československé práce o jazyce, dějinach a kultuře slovanských národů od	004
r. 1760. Biograficko-bibliografický slovnik. [Praha 1972] (G. L.)	204 205
Ae. Springhetti S. J., Latinitas fontium Iuris Canonici, Romae 1968 (R. M.)	205
J. A. Willis, Martianus Capella und die mittelaterliche Schulbildung, Das Altertum 19 (1973) (J. Strz.)	206
K. Hillkowitz, Zur Kosmographie des Aethicus, Teil II. Frankfurt a. M. 1973 (J. Strz.)	206
historica. Quellen z. Geistesgeschichte des Mittelalters, Bd. VII. Weimar 1973 (J. Kar.)	207
Константин-Кирил философ. Доклади от симпозиума, посветен на 1100-годишнината от смъртта му. Отг.	
ред. П. Динеков, София 1971 (<i>J. L.</i>)	208
37 (1973) (G. G.)	209
Quellen zur Geschichte der Waldenser, hrsg. v. A. Patschovsky u. K V. Selge, [Gütersloh 1973] (E. P.)	209
G. Ar naldi, La catedra di S. Pietro, La Cultura 12 (1974) (A. G.)	210
Studies 4 (1973) (3. Dz.)	210
R. Elze, Tre ordines per l'incoronazione di un re e di una regina del Regno normanno di Sicilia, Atti del Con-	
gresso internazionale di studi sulla Sicilia normanna, Palermo 4-8 dicembro 1972, Palermo [1973] (A. G.)	211
H. M. Schaller, Der heilige Tag als Termin mittelalterlicher Staatsakte, Deutsches Archiv f. Erforschung d. Mittelalters 30 (1974) (W. W.)	211
J. Pelenski, Russia and Kazan, Conquest and imperial ideology (1438-1560), The Hague - Paris 1974 (A. G.)	211
J. Revel, JP. Peter, Le corps. L'homme malade et son histoire, [w:] Faire de l'histoire [t. III], Paris 1974 (M. Mak.) E. Le Roy Ladurie, Le climat. L'histoire de la pluie et du beau temps, [w:] Faire de l'histoire [t. III], Paris 1974	212
(M. Mak.)	213 213
Z. Fiala, Hlavní pramen legendy Kristiánovy. Rozpravy Československé akademie věd, Řada společenských věd 84	213
(1974) (J. L.)	214
Studia Palaeoslovenica. Josepho Kurz septuagenario dedicatum. Vědecký redaktor B. Havránek. Praha 1971 (J. L.) L. A. Tyszkiewicz, Sasi i inne ludy w "Dziejach Saskich" Widukinda z Korwei, Acta Universitatis Wratislavien-	214
sis No. 195 — Historia 23, 1974 (J. Strz.)	215
K. Hauck, Erzbischof Adalbert von Magdeburg als Geschichtschreiber. Mit der Mitteilung der mikroche-	
mischen Analyse der Heiligen Lanze in Wien von H. Malissa, [w:] Festschrift f. Walter Schlesinger, II, Köln — Wien 1974 (J. Strz.)	216
F. Graus, Böhmen und Altsachsen. Zum Funktionswandel einer Sagenerzählung, [w:] Festschrift f. Walter Schlesinger,	
II, Köln — Wien 1974 (J.Strz.)	216
Izvori za hrvatsku povijest do 1526 godine. Izd. N. Klaić, Zagreb 1972 (J. L.)	216 217
J. Rudnicka, Biblioteki mieszczan warszawskich za Stanisława Augusta, [w:] Warszawa XVIII wieku, Studia Warszawskie t. XVI z. 2, Warszawa 1973 (B. Kos.)	217
A. Bruckner, Der Codex und die Schrift, [w:] Die Bibel von Moutier-Grandval, Bern 1972 (A. G.)	218
Г. Томовић, Морфологија ћириличких натписа на Балкану, Београд 1974 (3. L.)	218
A. Gevorgjan, The crafts and mode of life in Armenian miniatures, Yerevan 1973 (A. G.)	218 218
H. H. Сперансов, Земедельные гербы России XII-XIX вв. Месква 1974 (S. K. K.)	218
О. Я. Мацюк, Папир та філіграни на українських земях (XVI — початок XX ст.) Київ 1974 (S. K. K.)	219
Lustracja dróg województwa krakowskiego z roku 1570. Wyd. B. Wyrozumska, wstęp historyczny i skorowidz	222
rzeczowy opr. K. Buczek, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1971 (G. L.)	220 220

TABLE DES MATIÈRES

Articles et études

Stanisław Piekarczyk, Congition and values. From methodological deliberations on history of intellectual culture Konstanty Jażdżewski, Les oeuvres calligraphiques du moine Jacques, copiste au scriptorium cistercien à Lubiąż	16		
(début du XIII ^e siècle)	43		
Paulina Ratkowska, Boéce in bivio. Remarques sur quelques enluminures romanes De Consolatione Philosophiae	61		
Franciszka Ramotowska, Remarques sur les registres de chancellerie et d'archives des offices polonais et russes au	01		
XIX° siècle	77		
AIA Sielle			
Deperdita			
Zbigniew Perzanowski, Les manuscrits du Liber fraternitatis et de l'Obituaire de l'abbaye des Bénédictins de Lubiń	83		
Discussions et revues			
Bogdan Bolz, Über Palimpseste und Methoden ihrer Erschließung	94		
ogdan Bolz, Über Palimpseste und Methoden ihrer Erschließung			
Piotr Pacewicz, 'Innovatio' in the social conscience of the Middle Ages	108		
Daniel Tollet, La Pologne des XVIe et XVIIe siècle dans la Collection des Godefroy, historiographes du Roi	117		
Jan Władysław Woś, Notes et observations de Giovanni Paolo Mucante sur la Pologne de la fin du XVIe siècle	123		
Ludomir Bieńkowski, Les Archives de la Nonciature de Varsovie (XVI ^e – XVIII ^e siècle)	132		
(LOII) de l'Académie des Sciences de l'URSS	143		
Articles critiques et comptes rendus	145		
Notes critiques	203		
Communications	223		

SPIS WSPÓLPRACOWNIKÓW - LISTE DES COLLABORATEURS

- Stanisław Alexandrowicz, Poznań Maria Bielińska, Warszawa Ludomir Bieńkowski, Lublin Maria Bogucka, Warszawa Bogdan Bolz, Gniezno
- J. Dz. Jolanta Dzendzel, Warszawa
- G. G. Grażyna Gajewska, Warszawa Antoni Gasiorowski, Poznań
- A. G. Aleksander Gieysztor, Warszawa
  Jerzy Hauziński, Poznań
  Witold Jaźwiński, Warszawa
  Konstanty Jażdżewski, Wrocław
  Alicja Karłowska-Kamzowa, Poznań
- J. Kar. Jadwiga Karwasińska, Warszawa Artur Kijas, Poznań Marceli Kosman, Poznań
- B. Kos. Bogumila Kosmanowa, Poznań
- S. K. Stefan Krzysztof Kuczyński, Warszawa Brygida Kürbis, Poznań
- G. L. Gerard Labuda, Poznań
- Jan Leśny, Poznań
   Urszula Łydkowska, Warszawa
   Witold Maisel, Poznań

- M. Mak. Mirosław Makowski, Warszawa Jerzy Maternicki, Warszawa
- R. M. Roman Michałowski, Warszawa
  Piotr Pacewicz, Warszawa
  Stanisław Piekarczyk, Warszawa
- E. P. Edward Potkowski, Warszawa Franciszka Ramotowska, Warszawa Paulina Ratkowska, Warszawa Bogusław Ratusiński, Kraków
- H. Rob. Halina Robótka, Toruń Wiktor I. Rutenburg, Leningrad, ZSRR Władysław A. Serczyk, Kraków
- J. Strz. Jerzy Strzelczyk, Poznań Daniel Tollet, Paris, Francja Barbara Trelińska, Katowice Ryszard Walczak, Poznań
- W. W. Walerian Warchałowski, Warszawa Jacek Wiesiołowski, Kórnik Elżbieta Wilamowska, Warszawa Eugeniusz Wiśniowski, Lublin Jan Władysław Woś, Napoli, Italia Teresa Zdziech, Roma, Italia Urszula Zgorzelska, Katowice

ERRATA

Strona	Wiersz	Jest	Powinno być
51	9 od dołu	Tristianem	Tristanem
101	3 ,,	capitae	capite
138	1 "	1971	1972
185	2 "	naskuntur	nascuntur
197	7 od góry	S[émên]	S[ěměn]
214	30 od dołu	Ranshdalla	Rashdalla
218	26 od góry	јатпи с а	натписа

Studia Źródłoznawcze, t. XXI